

Bij Denker des Vaderlands René Gude werd in 2011 botkanker vastgesteld. Hoe kijkt een filosoof die ook kankerpatiënt is naar de medische wereld? “Artsen zouden Aristoteles moeten lezen.”

René Gude (56) is filosoof. Voor dagblad *Trouw*, *Filosofie Magazine* en het tv-programma *De Wereld Draait Door* geeft hij als Denker des Vaderlands geregeld zijn visie op de actualiteit. Maar Gude is ook ernstig ziek: botkanker met uitzaaiingen in de longen. Eén been is in 2011 geamputeerd. Hoe kijkt een zieke filosoof naar de medische wereld? Lachend: “Dat vind ik zelf ook een interessante vraag; goed dat ik ziek geworden ben!”

Het is niet toevallig dat filosofen als Aristoteles en Descartes dokters waren, zegt hij. “Van hen zouden artsen iets moeten lezen.” Zo wilde Aristoteles patiënten niet alleen fysiek beter maken, maar hen ook helpen om hun emoties in balans te houden. Want, weet Gude, je hebt twee opties als je ernstig ziek bent: of je wordt beter, of je gaat dood. “Als patiënt kun je je vastklampen aan een van deze opties. Als je denkt: ik ga naar de klote, dan kun je op de bank gaan liggen en wachten tot het leven over is. Of je klampt je vast aan de kleinste mogelijke kans dat je beter wordt.”

Beide uitersten, zegt Gude, helpen je niet. Als filosoof weet hij dat dit dogmatische reacties zijn op onzekerheid. De stoïcijnen, sceptici en epicuristen raden de mens aan om niet zijn eigen ideeën te vertrouwen, maar te kijken naar de feiten. “Dus goed luisteren naar

een arts en realistisch blijven in plaats van je te laten meeslepen. Toen ik hoorde dat ik kanker had, rolden al die emotionele uitersten over elkaar heen. Ik deed daarom aan ‘humeur-management’: ik riep mezelf tot de orde als ik merkte dat ik te somber of juist te optimistisch werd.”

Veel abracadabra

Tijdens het gesprek laat Gude niet na om te benadrukken hoe goed hij de Nederlandse zorg vindt, hoewel bij hemzelf een diagnose niet op tijd werd gesteld en hij onnodige behandelingen kreeg. “Dat is intrinsiek aan de moeilijkheid van het vak en de complexiteit van mijn ziekte. Maar soms doen artsen zich te veel voor als geneesheer of -vrouw in plaats van als onderzoeker.” Want, merkte Gude, de behandelingen die hij onderging, waren niet per se de vrucht van het medisch onderzoek, maar juist een *onderdeel* ervan. “De arts zou de patiënt volgens mij beter kunnen vertellen dat hij veel weet, maar niet *alles*.”

Gude verwijst naar de negentiende eeuw, toen artsen met veel abracadabra en show de indruk wilden wekken veel te weten. “Ze stelden nauwelijks goede diagnoses, spraken potjeslatijn maar hadden wel mooie witte jassen. Achter de façade van onbegrijpelijkheid moest de patiënt iemand vermoeden die alles wist en hem met wonderbaarlijke mid-

‘Ik riep mezelf tot de orde als ik merkte dat ik te somber of juist te optimistisch werd’

delen zou genezen.” Zo is het allang niet meer, maar wat Gude nog weleens mist is goede informatie over de stand van het onderzoek. Goede informatie geven hoort bij het ambacht, vindt hij. “Een patiënt moet het idee hebben in veilige handen te zijn en tegelijkertijd weten dat de arts niet alles weet. Daar kunnen

artsen beter duidelijk over zijn.”

Niet alleen artsen weten veel, ook patiënten weten steeds meer dankzij internet. Artsen mogen wat Gude betreft best streng zijn tegen patiënten die ‘na een hele middag op Google’ met veel pretenties de spreekkamer binnenkomen. “Het *kán* niet dat zij even ter zake kundig zijn als een specialist die twaalf jaar heeft moeten studeren. De deskundige arts van nu moet zulke ondeskundige patiënten terug in hun hok blazen.”

Onthechte kennis

Op basis van zijn persoonlijke ervaringen geeft Gude de Nederlandse zorg ‘een dikke 8’. Maar op verjaardagsborrels en in de media hoort hij vaak iets anders. “Daar is de teneur: het is een 5 en we zakken af naar een 4. De hele zorg krijgt dagelijks een veeg uit de pan. Wat een onzin! Mensen die zo klagen, moeten zichzelf terechtwijzen.”

De Denker des Vaderlands houdt er zijn eigen ideeën op na hoe de medische wereld een 9 kan bereiken. Hij vindt dat artsen zich moeten realiseren dat de kennis die ze van ziektebeelden hebben in anonieme populaties gemeten en onderzocht is. “Die onthechte kennis komt bij concrete patiënten terecht en maakt bij de patiënt een storm van emoties en verwarde gedachten los. Die reacties lijken buiten het domein van de dokter te vallen, maar aan emoties en verwarde

gedachten zitten ook gemeenschappelijke trekken. Als de arts de doorgronding daarvan tot onderdeel van zijn professionaliteit zou maken – meer dan nu gebruikelijk is – dan kunnen concrete patiënten daar zeer mee geholpen zijn. Daar is volgens mij nog een harde wetenschappelijke slag te maken.”

Denker des Vaderlands René Gude:

*‘Artsen kunnen beter zeggen dat ze veel weten, maar niet *alles*’*

